

בין ציחקוקים ופלירטים

הפנוי, נרחף בראש התור הארוך ועובר. זה מרגיז אותי מאוד (אלא אם כן זה אני עצמי).
 אז איך אגיע לגיל 50?
 הלכתי לקולנוע לראות את דוריס הקפנה. לפני ישיבה גברת וקימטה כל הזמן עטיפת סוכריה, כך שהשמיעה כל מיני רעשים קטנים ומעצבנים. התרגזתי נויס-סטופ.
 50? גם לי לא אגיע!

פראירים אינם מתים

ואם להתרגז — אז עד הסוף.
 רחל סחבה אותי, חרף מחאותי, לתערוכה סטריאו 88/9 בסניורמה. מכשיר הווידאו שלנו מפרפר וגוסס. בשבילי זהו מכשיר עבודה חיוני. קראנו שבתערוכה יש כל הדגמים, אפשר להשוות ולהחליט מה לקנות.
 החנינו את המכונת (שלושה ש"ח), במיגרשה החנייה, פסענו לעבר התערוכה וכנסנו. לרגע היה נרמה שנכנסנו לגיהנום של דאנטה.

הכל היה שחור וחשוך.
 מהלומה של רעש היכתה על אוזנינו כמו פטיש. רעש שמילא את החלל הגדול, שהידר מן הקירות ושתקף את האוזניים החשופות מכל עבר. רעש שגרם לי לכאב גופני ממש.
 בתוך הרעש הזה הצטופרה תמונה חזרתית של בני טיפס עשרה, שהקשיבו באושר לומר שגרם למכה נוראה זו. (איך להסביר להם שרעש כזה גורם לנוק בלתי הפיך לאיברי השמיעה, כך שהם מגיעים לצה"ל כבר במצב של נכות?)
 ביתנייה צנועה, שנבנו כדוכנים בשכונת העפר, היו בשני מי"פ לסים. הם היו חשופים לרעש מבחוץ שנוסף על הרעש בפנים, והצפיפות בהם הייתה איומה. הצפיפות גרמה גם לחום. את ההסברים למכשירים המסוככים — לכל אחד היתרונות והמיג"רעות שלו — אי אפשר היה לשמוע בגלל עוצמת הרעש.
 בתצוגת הווידאו והסטריאו חסרו כמה מן הגדולים — ג'ורג' וישיול, קווד, סבוקס, סימס, בוש, היסאצ'י, נורוני, שניידר, שארפ וקאקאי. לעומת זאת הוצגה תאורה בידורית ושילוט ממוחשב. היו דוכנים למכירת קלטות וידאו ושמע.
 מכשירי הסטריאו למכוניות הוצגו בתוך שתי מכוניות. אחת הייתה נעולה, בשניה התנחלו כמה צעירים כמו אנשי גוש-אמונים באילון-מורה.

זה מה שהספקתי לראות. אחרי חמש דקות נבעתי. חסתי על עור-התוף שלי וברחתי כל עוד נפשי ושמיעתי בי.
 היתה לי נחמה: לא שילמתי דמי-כניסה (עיתונאי). ריחמתי על מי ששילמו. אולי פעלו המארגנים על פי הכלל האמריקאי: הפראירים אינם מתים, הם רק מתחלפים.

עצים בוכים

כפר זעיר מעבר להריחושוך, בלב ה"טיגה", יערה הער של צפון-סיביר. שתי מישפחות. 60 שנה. סיטואציות החזרות על עצמן מדור לדור: שמחות וטראגדיות, אהבות, קנאות, רצח. שתי מילחמות-עולם. הצאר ניקולאי. לנין. סטאלין. ברונייב. השינויים הם חיצוניים בלבד. השביל הופך לדרך, הסירה לספינת נהר, הגרון לטרקטור, היער לשרדה-נפט. אבל האדם הרוסי אינו משתנה.

על מילחמת-העולם השניה שומעים בני-הכפר בראשונה של שש שבועות אחרי שפרצה. הרדיו היחיד בכפר התקלקל. ספינת הנהר, הקשר היחיד עם העולם, לא באה. העולם החיצון הוא פלאנטה אחרת.

סיביריאה, סרט של שלוש וחצי שעות, שישה פרקים, כמיספר העשורים. אולם עשור אחד, שנות ה-60, מופיע פעמיים, ואילו עשור ה-50 נעלם. לא כדאי לטפל יותר מדי בימי סטאלין. (הסרט נעשה ב-1979, לפני ימי הגלאסנוסט).

אולי זהו סרט-עמולה סובייטי. זה לא חשוב. הוא מצליח להעביר אל לב הצופה את תחושת המרחב הסיבירי האדיר, את נישמת האנשים, את נישמת העצים הבוכים כאשר הם נכרתים, את נישמת הנוף הקופא בחורף והלוהט בקיץ.

אור-היריעה והצמידות-לקרקע מוכיחים את סרטה-ענק הגרמני, היימאס ("מולדת"), שגם הוא הוצג בארץ. יתכן שבני הכפר הגרמני ובני הכפר הסיבירי נפגשו בשדות-הקטל של שתי מילחמות-העולם, כדור-מישחק בידי כוחות רחוקים ובלתי מוכנים.

"הדרך היחידה לצפות בסרט היא לנוע עימו על גלי הרגש", כתב אנדריי קונצ'לובסקי, הבימאי והתסריטאי. אחרי שלוש וחצי שעות של הפלגה ריגשית זו, כמעט מפליא שיש עולם מחוץ לסיביר.

"סיביריאה"

אורי אבנרי

הם לא נוקטים עמדות בלתי-פופולריות. מטבע מיקצועם הם באים לקראת הסוף. הם אוספים את פירות המהפכה בדעת-הקהל, שנביאים וחלוצים הקריבו את עצמם כדי לחוללה. במכונה הדמוקרטית הגדולה, רבת הגלגלים והרצועות, הם מהווים את הגלגל האחרון, המתרגם את תוצאות תהליך-השינוי לממשות פוליטית.

אורה נמיר וחבריה (מלבד לובה אליאב) שייכים למאסף הזה. השינוי הגדול, שהחל לפני שנים, נמצא עתה בעיצומו. חיל-המאסף — הפוליטיקאים — בא בעיקבותיו. לזכות נמיר וחבריה יש לומר שהם החלוץ של המאסף, וגם זה הרבה.

הענק המשוכס

על דבר אחד יכולה אורה נמיר להצטער באמת: על כך שלא פגשה את חאלד אל-חסן.

מבין מנהיגי אש"ף, חאלד הוא אחד הסימפאטיים ביותר. סתם כנביא-אדם.

זהו כנראה ענקי, ויש לו הטבע של אדם גדול-מידים. הוא סותר עשיר בכווית, סוכן של חברה יפאנית גדולה (שארפ). פעם, כשפגשתי אותו במלון ניריורקי, לבש גלאבייה כווייתית לבנה, ונראה כנסיך-המידבר. אבל הוא אדם מתוחכם, בעל חוש הומור פנטסטי.

פעם בילינו יום שלם בחדר אחד בריבאט, בהמתנה לצילול-הטלפון. ראש-לישכתו של חסן, מלך מארוקו, היה אמור להזמין אותנו לפגישה עם הודמלכות.

השעות עברו (וזהו הפריווילגיה של מלכים ונשים יפהפיות: הם יכולים לתת לך לחכות", העיר חאלד). ומכיוון שכבר אמרנו זה לזה את כל מה שהיה לנו להגיד מבחינה פוליטית, בילינו את השעות בסיפור ביוחות, יהודי יות, ערביות, ישראליות, פלסטיניות, בינלאומיות.

יש בני-יורק עיתון גרוע מאוד ופרויי-שארלי מאוד, ושמו נ"יורק פוסט. למחרת פגישתי עם חאלד באותה עיר הופיעה בעמודו הראשון כותרת-ענק, בגודל העמוד כולו: "מנהיג הטרוריסטים בני-יורק" כמעט ופרצתי בצחוק ברחוב.

חאלד אל-חסן הוא דמות עצמאית. הוא נמנה עם מיסדי פת"ח, ובמשך השנים הראשונות היה מתחרו של יאסר ערפאת על כתר המנהיגות. כוויכוח ההיסטורי שהתנהל אז באירגון — אם לעבור ל"מאבק המזויין" או לא — היה ערפאת בעד, וחאלד נגד.

מזה שנים הוא תמיסדיעים עם ערפאת, שצריכים להגיע לשלום ישראלי-פלסטיני. הוא תמך בעיצאם אל-סרטאוי. אילו היו כמה אלפי ישראלים חשופים לענק משופם זה, לא היה קשה לשכנע אותם שיש עם מי לדבר ועל מה לדבר.

לחיות עד 50

איש חכם אחד, פרופסור באוניברסיטת דוק בקארולינה הצפונית, השלים זה עתה מחקר חדשני על אור-החיים. אור-החיים אינו תלוי, לדבריו, באור-החיים. מי שעובר כמשוגע יכול לחיות עד 90, וכמוהו עצלן גמור. זה גם לא תלוי, לטובה או לרעה, בפאראנוייה ובבעיות נפשיות אחרות. אם כן, במה זה תלוי? לדברי הפרופסור, רק בגורם אחד: ההתרגזות.

אדם רגזן, שהוא עויין לוולנט וציני, אינו מגיע עד גיל 50. הוא מביא דוגמה: אתה עומד בתור-אכספרס בסופר-מארקט. לקופה זו מותר לפנות רק למי שקנה חמישה מיצרכים או פחות. והנה עומד לפניך איש ובידיו 10 מיצרכים. הוא מעכב את התור. האם אתה מתרגז?

אני מתרגז. ועוד אידי! המסקנה: יש לי מעט מאוד סיכויים להגיע לגיל 50. בכלל, המון דברים מרגיזים אותי. למשל: תור של מכוניות עומד במסלול השמאלי לפני המזנון, ומישחו בא במסלול הימני,

המחזה המחריד ביותר. חבורה של גברים יושבים מסביב לשולחן ודנים בנושא, בין כוסות-קוניאק וסנדוויצ'ים, התברר חיות, ציחקוקים, מבטי חרמיטות בין המזכירה והיור. אנשים רגילים לגמרי, לא הכי חכמים, לא הכי טיפשים. אחד נדרס באמצע.

הנושא היה הפיתרון הסופי של הבעיה היהודית, השמדת 11 מיליונים. ואחר-כך, כתובנית לבאות, השמדת עשרות-מיליונים נוספים של פולנים, רוסים, מונגולים ועוד.

מייד אחרי המחזה המהמם הזה על ועידת-זאנזה בבבלין (1942) הקרינה הטלוויזיה הישראלית קומדיה בריטית קלילה ונחמדה. התברר-חיות. ציחקוקים. פלייטיים.

אינני יודע מי מארגן את לוח-המיסדרים של הטלוויזיה הישראלית. נראה שיש לו חוש-הומור מיוחד מאוד.

החלוץ של המאסף

ברגשות מהולים מאוד קראתי את דבריה של אורה נמיר, באיון שהעניקה לענת סרגוסטי בשבוע שעבר.

גם רגשותיה של נמיר עצמה היו, כנראה, מהולים מאוד. היא רצתה לפגוש את אנשי-אש"ף ופחדה, הסתקנה ונעלבה, נפעמה ותוסכלה, ובסוף לא ידעה אם זה היה טוב או רע. בקיצור, היא עברה את כל החוויות שעובר ישראלי כשהוא נפגש בראשונה עם אנשי-אש"ף.

היא נעלבה כאשר לא הגיע למיפגש חאלד אל-חסן, אלא נביל שעת'. לא היה לה מושג מי זה נביל שעת'. לא היה לה גם מושג מי זה חאלד אל-חסן, אבל היא שמעה שהוא איש חשוב, והניחה כי שעת' אינו חשוב. (בזילולם בכל הנוגע לפלסטינים הצטרפו רוב עיתוני-ישראל לרעה זו. הם לא טרחו כלל לברר מה שמו של האיש, והעתיקו את השם מעיתוני-אירופה: שאטס).

היא היתה בטוחה שכאשר באים מישראל ארבעה חברי-כנסת, ששמו את נפשם הפוליטית ב"כפס, מגיע להם הטוב ביותר. היא נעלבה כאשר שלחו הפלסטינים אדם שהיה בדיוק בדרגה שלהם: חבר-פרלמנט בכיר.

אילו היה איתם מישהו המבין בענייני-אש"ף, היה, כמוכן, מס' ביר להם שנביל שעת' הוא בהחלט אדם חשוב, מדינאי נבון המ' קורב מאוד ליאסר ערפאת. לא היתה כל פחיתות-כבוד בפגישה עימו.

גיש שר עם שר, חבר-פרלמנט עם חבר-פרלמנט. כשהיה שארל דה-גול במלחמת-העולם השנייה ראש "צרפת החופשית", מדינה שלא היתה קיימת, הוא שיגע את ראשי מדינות-המערב בעניינים מסוג זה. הוא תבע להתייחס אליו כאל נשיא לכל דבר, שווה מעמד לווינסטון צ'רצ'יל ולפראנקלין רוזוולט. צ'רצ'יל נאנה לאחרי-מכן: "מכל הצלבים שנשאתי על גבי כמי המליחמה, הצלב של-לורייין היה הכבד ביותר". הצלב של לורייין היה סמל צרפת החופשית.

(לערפאת עצמו יש בעייה דומה לו: שהיתה לה-הגול. הוא מקביל לדרגת נשיא ולדרגת ראש-ממשלה גם יחד, וזה יוצר קושי נוסף. אם יבוא לישראל, מי צריך לקבל את פניו בנמלי-התעופה בן-גוריון? הנשיא חיים הריצו או ראש-הממשלה יצחק שמיר?)

חזרה לנמיר: קורה לה מה שקורה לגבר, המשתכנע סוף-סוף שהפמיניסטיות צודקות. הוא מחליט להתייחס אל הנשים כאילו היו שוות לגמרי, אבל קשה לו לקבל שאשה תשלב עבור ארוחתו במיסעדה. נמיר יודעת שצריכים להתייחס אל הפלסטינים כאל שווים, אבל קשה לה לקבל שהפלסטינים עצמם צריכים לקבוע מי ייצג אותם בכל מיפגש, וכי ח"כ ישראלי אינו שווה יותר מאשר ח"כ פלסטיני. אחרי ככלות הכול...

היה קשה לנמיר לשמוע את דיבריי-הקיסרו של האירופים הפרופלסטיניים. אני מבין לנפשה. פעמים רבות שמעתי דברים כאלה בכל מיני כינוסים, ולא אחת בא לי לקפוץ ממקומי ולקרוא: "סתם תפה שלך! מה זה נוגע לך בכלל?" אבל כל פלסטיני נמצא באותו המצב כאשר הוא שומע יהודי אירופי מדבר כך על אש"ף. אין מה לעשות. הקיצוניות גוברת עם המרחק משרה-המערבה. יהודי-אירופה קיצוניים מרוב הישראליים, והאירופים הפרוי פלסטיניים קיצוניים מרוב אנשי-אש"ף. הכי טוב זה להיפגש ביחד, ישראלים ופלסטינים, בלי "מתווכים".

ועכשיו, אחרי 13 חודשי אינתיפאדה ויצחק רבין, האירופים האלה מרגיזים שבעתים, כי כל מה שהם אומרים נכון. גם זוהי חוויה קשה: נמיר בוראית מתנגדת להרבה דברים שעושה רבין בגדה ובעזה. ההרג הסיטוני של הילדים, למשל. אבל כאשר היא באה לאירופה, היא חלק מישראל הכובשת. דיבריי הקיסרו על הכיבוש הבתאיראני מופנים גם כלפיה.

האם זה צודק? כעצם, כן. כולנו אשמים בכיבוש, כי אנחנו ישראלים, ואיננו מצליחים למנוע את הדברים הנעשים בשמנו עלי-די ממשלתנו. וזה אשמתנו.

בניגוד לאורה נמיר עצמה, אני סבור כי נסיעתה היתה כדאית. היא עתה לשכור את טאטאו, להכשיר את הקרקע לאחרים, שיבואו בעיקבותיה — כשם שידירי ואני הכשרנו את הקרקע לה לחבריה.

ישראל כולה נמצאת עתה בנזע, מחומת-הברזל של הסיבוב אל ההידברות עם הפלסטינים. כך גם הפלסטינים. יש להתייחס בחיוב אל כל מעשה, קטן וכושל ככל שיהיה, המחיש תהליך זה. ככל שינוי היסטורי, הפוליטיקאים המיקצועיים מהווים תמיד את חיל-המאסף. הם לא הולכים בראש, הם לא מסתככים יותר מדי,

נמיר

אליחסן